

УДК 378.091.26-021.68-051

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2\(191\)-81-87](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2(191)-81-87)

Рибалко Людмила

Чжоу Мін

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-1262-8551>

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-4991-7349>

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПРОДУКТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕОРІЇ Й МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

A Розкрито проблему невідповідності результатів навчання здобувачів стандарту вищої освіти. Зазначено, що на підставі автономії кожен викладач має право розробляти й застосовувати методи навчання, контролю та оцінювання результатів навчання здобувачів. Запропоновано авторський варіант змісту вибіркової навчальної дисципліни «Теорія й методика виховання», що забезпечує реалізацію освітньої-наукової програми підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту. Авторами чітко визначено види діяльності здобувачів на лекціях, семінарських заняттях, у процесі самостійної роботи, описано методика їхнього оцінювання.

Ключові слова: процес виховання; особистість; міжкультурне виховання; естетичне виховання; методи навчання; методи контролю; процедура оцінювання; самостійна робота; освітня програма; навчальна дисципліна

S *Rybalko Liudmyla, Chzhou Minh. Assessment of the Quality of Educational Products in the Process of Teaching the Theory and Methodology of Personal Education.*

The paper deals with the problem of inconsistency of the results of training of applicants in higher education institutions of the higher education standard, which negatively affects their employment in the specialty of training. It is emphasized on the need to increase the methodological literacy of teachers by providing them with a qualitative assessment of educational products in each discipline that he/she teaches. It is stated that on the basis of autonomy, every teacher has the right to develop and apply methods of teaching, control and evaluation of the applicants' learning results. Authors approach indicates the level of teacher's pedagogical skill and high rating of his/her activity.

It is offered an author's variant of the content of the elective discipline «Theory and methodology of education», which provides the realization of educational-scientific program of training of specialists of the third (educational-scientific) level of higher education, branch of knowledge 01 Education, specialty 011 Science of education. The demand for this discipline is due to the fact that the applicants make scientific works on the theory and methods of education, want to deepen their knowledge about the peculiarities of the educational process, learn to correctly identify the conceptual and categorical apparatus of such research, master the newest methods, forms, and means of education.

Authors clearly identify activities of the applicants at lectures, seminars in the process of independent work. Criteria characterizing the level of competence of the applicant in evaluating the results of current and final types of control are proposed. Method of activities evaluation is described. The results of applicants training is outlined.

Key words: education process; personality; intercultural education; aesthetic education; teaching methods; control methods; assessment procedure; independent work; educational program; academic discipline

Рибалко Людмила Сергіївна, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Україна

Rybalko Liudmyla, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of General Pedagogy and Pedagogy of Higher School of G.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: akme15@ukr.net

Чжоу Мін, аспірантка кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, КНР

Chzhou Minh, Postgraduate student of the Department of General Pedagogy and Pedagogy of the Higher School of G.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, People's Republic of China

E-mail: hbhb7478@163.com

Актуальність проблеми. Зміни, що відбуваються в багатьох сферах науки і техніки, пов'язані з новими вимогами до якості професійної діяльності фахівців. Роботодавці надають перевагу професійно підготовленим випускникам закладів вищої освіти (ЗВО) – творчим і мобільним фахівцям, котрі, не зважаючи на свій вік і стаж, мають сформовані компетентності в певній галузі та прагнуть удосконалювати себе впродовж життя. У межах сказаного актуальними є питання забезпечення якості освітніх продуктів у ЗВО, поєднання теорії з практикою на прикладі складання освітніх програм для здобувачів, які отримують спеціальності, виявлення авторської позиції викладача до розроблення критеріїв і методів оцінювання освітніх продуктів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. У статті спираємося на суттєві положення перспективної розгорнутої програми діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (ХНПУ) [5], у якій йдеться про необхідність удосконалення системи оцінювання освітніх продуктів, розроблення специфічних форматів контролю та оцінювання знань і вмінь здобувачів за конкретними видами навчальної роботи. Авторські методичні розробки з контролю та оцінювання якості сформованих компетентностей здобувачів мають забезпечувати прозорість такого процесу, гнучкість і варіативність системи оцінювання, зворотний зв'язок між викладачем і студентом, реалізовувати формувальну функцію.

Доцільним є зарубіжний досвід взаємодії державних і громадських інститутів у сфері освіти, забезпечення її якості. Викладачеві приділяється значна увага в підвищенні якості освіти молоді [3]. У працях іноземних здобувачів надається перевага естетичному вихованню китайської молоді [12].

Схожі ідеї стали основоположними в розробленні вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання», що забезпечує реалізацію освітньо-наукової програми підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту.

На основі аналізу педагогічної літератури [1; 2; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11] власного досвіду викладацької діяльності з'ясована загальна проблема: наявність невідповідності результатів навчання здобувачів стандарту вищої освіти, однією з причин якої є неякісне оцінювання освітніх продуктів, що створюються в аудиторній і позааудиторній роботі здобувачами як під керівництвом викладачів, так і самостійно.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Результати аналізу дозволили окреслити невирішену частину загальної проблеми: підвищення методичної грамотності викладачів шляхом забезпечення ними якісного оцінювання освітніх продуктів на кожній навчальній дисципліні, яку він викладає.

Мета статті – розкрити авторську позицію щодо оцінювання якості освітніх продуктів здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту на прикладі вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання».

Викладення основного матеріалу. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання» є створення умов для розвитку здатності здобувачів розв'язувати комплексні проблеми з виховання молоді на етапі реформування освіти в Україні, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань з теорії виховання й умінь з методики виховної роботи, а завданнями є опанування компетентностями, а саме: концептуальними та методичними знаннями з виховної діяльності педагогічного працівника; здатністю критично аналізувати, оцінювати й синтезувати нові знання з теорії виховання й реалізовувати їх на практиці; вміннями та навичками виховної роботи розв'язувати виховні ситуації у сфері професійної педагогічної діяльності; вміннями професійного спілкування між учасниками освітнього процесу, необхідними для обговорення й прийняття рішень щодо вибору сучасних методик, методів, форм, засобів ефективного педагогічного впливу на особистість; готовністю до постійного професійно-педагогічного самовиховання.

На вивчення навчальної дисципліни надається 5 кредитів ЄКТС 150 годин. Загальний обсяг дисципліни за програмою складає 150 годин, із яких 50 годин аудиторних (лекцій – 16 годин, семінарських занять – 34) і 100 годин самостійної роботи. Вивчається на денній, вечірній, заочній формі.

Засвоєння змісту робочої навчальної програми вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання» передбачає оволодіння здобувачами:

- теоретичними знаннями про понятійно-категоріальний апарат процесу виховання, зміст виховання (моральне, духовно-інтелектуальне, громадянське, естетичне, фізичне, трудове), гендерне виховання, міжкультурне виховання;
- практичними вміннями планувати виховну роботу з молоддю, організовувати педагогічну взаємодію на засадах співробітництва й партнерських стосунків, реалізовувати новітні методи, форми, засоби виховання, працювати в колективі, оволодівати техніками професійно-педагогічного самовиховання.

Теми лекцій узгоджуємо із здобувачами, оскільки вони виконують наукові дослідження з теорії й методики виховання. Затребуваними виявилися такі теми: 1) понятійно-категоріальний апарат у дослідженнях з теорії й методики виховання; 2) зміст виховання – естетичне виховання, музичне виховання; 3) гендерне виховання та гендерний підхід у педагогічних дослідженнях; 4) іншомовне середовище й міжкультурне виховання молоді; 5) пла-

нування, організація й моніторинг якості процесу виховання; 6) новітні методи, форми, засоби виховання; 7) побудова міжособистісних зв'язків засобами освітньої колективної роботи; 8) техніки самовиховання.

Види лекцій: лекція з елементами бесіди, лекція з елементами візуалізації, лекція з елементами проблемного викладу, лекція-круглий стіл, лекція з використанням елементів спостереження, лекція-презентація, лекція-майстерня, лекція з елементами тренінгу.

Методи викладання: пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, дискусія, метод проектування, спостереження, тренувальні вправи й ситуації.

Для проведення семінарських занять узгоджені такі теми: 1. Методи вивчення рівнів вихованості суб'єктів освітнього процесу. 2. Духовно-інтелектуальне виховання. Моральне виховання. Естетичне та музичне виховання. 3. Гендерні стереотипи в освіті. Статус жінки-працівника в цивілізованому суспільстві. 4. Педагогічні умови самореалізації здобувачів вищої освіти в міжкультурному середовищі. Особливості виховної роботи з іноземними здобувачами вищої освіти. 5. Моніторинг результатів процесу виховання. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу. 6. Інтерактивні методи, форми, засоби виховання. 7. Методика вивчення рівня сформованості колективу. Командна робота в освіті. 8. Критерії оцінювання ефективності процесу самовиховання особистості. Прийоми самовиховання.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Розкрити фактори впливу на вихованість особистості. Написати есе на тему: «Причини невихованості молоді людини», в якому проаналізувати фактори, що негативно впливають на вихованість нації, навести приклади виховання інших країн, висловити власні побажання щодо поліпшення процесу виховання.

Завдання 2. Скласти структурно-логічну схему, що відображає зв'язки між метою й завданням виховання, змістовими складниками виховання (моральне, духовно-інтелектуальне, громадянське, естетичне, фізичне, трудове тощо). Пояснити природу цих зв'язків, запропонувати розширити схему в межах своїх знань з теорії виховання.

Завдання 3. Проаналізувати суттєві положення гендерної політики в Україні та за кордоном. Висловити своє ставлення до гендерної політики в освіті під час бліц-опитування.

Завдання 4. Ознайомитися з культурою іншої країни (на вибір), особливостями виховання молоді. Навести 2–3 приклади спілкування й взаємодії між ровесниками, в сім'ї, у професійній діяльності. Проаналізувати результати спілкування й взаємодії.

Завдання 5. Скласти план організації процесу виховання в освітньому закладі (на вибір), реалізуючи сучасні підходи до виховання учасників освітнього процесу. Запропонувати зміни в освітньому процесі, довести важливість

ролі виховання у поліпшенні результатів навчання.

Завдання 6. Підібрати методи, форми, засоби виховання, що впливають на формування відповідальності, дисциплінованості, сили волі, рішучості, толерантності тощо (якість особистості обирати самостійно або пропонувати свою). Довести їхню силу дії на вихованців. Запропонувати власно розроблені методи, форми, засоби виховання (за вибором – в освітньому процесі, у сім'ї, у педагогічному колективі, під час самовиховання).

Завдання 7. Розробити сценарій колективної творчої справи (це може бути освітній проєкт, командна робота тощо). Розкрити виховний потенціал командної роботи, роль лідера в створенні умов для самореалізації учасників колективної дії.

Завдання 8. Скласти план самовиховання, режим дня, запропонувати заходи, що поліпшують самоуправління й самоконтроль особистості. Запропонувати дієві методи стимулювання й впливу на саморозвиток особистості.

Методи викладання: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, спостереження, ілюстрація, тренувальні вправи й ситуації, метод кейс-стаді, метод проектування, метод презентації, метод проблемного викладу.

Методи учіння: складання структурно-логічної схеми, розроблення сценарію колективної творчої справи, складання плану організації процесу виховання в освітньому закладі (на вибір), складання плану самовиховання, підбір педагогічних ситуацій і варіанти їхнього розв'язання, самоаналіз, самоспостереження, самопереконавання.

Поточний контроль у формі усного опитування, співбесіди, оцінювання якості відповідей на семінарських заняттях, перевірки якості виконання письмових самостійних завдань, підсумковий контроль у формі заліку (співбесіда).

Форми поточної перевірки та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів:

– *усна співбесіда* за змістом теми (обговорення навчальних питань семінарського заняття), під час якої здійснюється оцінювання відповідей здобувачів і проводиться протягом кожного семінарського заняття;

– *усне опитування* здобувачів (перевірка виконання самостійних завдань з тем Т. 3, Т. 4 навчальної дисципліни) – проводиться на початку семінарського заняття;

– *письмові завдання здобувачів* (перевірка виконання самостійних завдань з тем Т. 1, Т. 2, Т. 5, Т. 6, Т. 7, Т. 8 навчальної дисципліни) для перевірки надаються здобувачам встановлені науково-педагогічними працівниками терміни;

– *самостійне розроблення здобувачами відкритих чи закритих тестів* (здобувачі самостійно обирають одну тему з робочої навчальної програми й форму тестів, готують 4 варіанти тестів) – для перевірки надаються здобувачам встановлені науково-педагогічними працівниками терміни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку (співбесіда).

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача при оцінюванні результатів поточного та підсумкового видів контролю, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою з дисципліни;
- глибина й характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах інформації;
- уміння аналізувати виховні ситуації й результати впливу факторів на відповідні процеси;
- характер відповідей на поставлені питання (коректність, логічність, послідовність, регламентованість у часі тощо);

– уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання виховних ситуацій.

Поточне оцінювання здійснюється на семінарських заняттях. Загальний бал за кожне семінарське заняття складається з оцінки за усні відповіді здобувача за планами семінарських занять. Бали не нараховуються за цілком неправильну відповідь або її відсутність.

Під час виступу на семінарському занятті відповідь здобувача оцінюється за наступними показниками: ступінь володіння навчальним матеріалом; структура відповіді; доказовість; неперервність і послідовність викладення думки під час переходу від однієї смислової частини до іншої; культура мовлення; відповіді на запитання аудиторії (табл. 1):

Таблиця 1

Методика визначення балів за результатами усного опитування на семінарських заняттях

Бали	Критерії оцінювання усних відповідей
2	Здобувач демонструє глибокі знання й творчий характер знань навчального матеріалу, інформований. Вільно аналізує виховні ситуації. Уміє використовувати теоретичні знання під час розв'язання виховних ситуацій. На поставлені запитання відповідає коректно, логічно, послідовно, регламентовано в часі. Постійно ставить правильні запитання іншим здобувачам
1	Здобувач демонструє недостатньо глибокі знання й реконструктивний характер знань навчального матеріалу, інформований, однак недостатньо ініціативно аналізує виховні ситуації. Не завжди вміє використовувати теоретичні знання під час розв'язання виховних ситуацій. На поставлені запитання не завжди відповідає коректно, логічно, послідовно, регламентовано в часі. Іноді ставить запитання іншим здобувачам, що неповністю відбивають тему співбесіди.
0,5	Здобувач демонструє поверхові знання й репродуктивний характер знань навчального матеріалу, недостатньо інформований. Безініціативно аналізує виховні ситуації, допускається помилок. Не використовує теоретичні знання під час розв'язання виховних ситуацій. На поставлені запитання не завжди може відповідати коректно, логічно, послідовно, регламентовано в часі. Не ставить запитання іншим здобувачам.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати в ході семінарських занять – 34 бали.

За результатами виконання самостійної роботи здобувачі отримують бали. Максимальну кількість балів,

яку може отримати здобувач за кожне завдання самостійної роботи, перевірене в усній формі, – 2 бали, виконане в письмовій формі й перевірене викладачем, – 4 (табл. 2):

Таблиця 2

Методика визначення балів за опитуванням виконаних завдань самостійної роботи в усній формі з тем (Т.3, Т. 4) навчальної дисципліни

Бали	Критерії оцінювання усних відповідей
2	Здобувач орієнтується в завданні на високому рівні осмислення та розуміння окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів матеріалу з теорії виховання, взаємозв'язку й розвитку педагогічних явищ, факторів впливу на них. Відповіді чіткі й конструктивні, виявляються логіка мислення, коректна поведінка при наданні відповідей.
1	Здобувач орієнтується в завданні на достатньому рівні відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів матеріалу з теорії виховання. Однак допускає помилки у встановленні взаємозв'язку розвитку педагогічних явищ і факторів впливу на них. Допускає незначні неточності у відповідях, йому бракує впевненості.
0,5	Здобувач орієнтується в завданні на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів матеріалу з теорії виховання. Виявляє поверхові знання й відсутнє системне бачення проблеми. Допускає помилки у відповідях на запитання викладача й здобувачів.

Максимальна кількість балів, що здобувач може отримати за результатами усного опитування виконаних завдань самостійної роботи – 4 бали (табл. 3):

Таблиця 3

Методика визначення балів за опитуванням виконаних завдань самостійної роботи в письмовій формі з тем (Т.1, Т. 2, Т. 5, Т. 6, Т. 7, Т. 8) навчальної дисципліни

Бали	Критерії оцінювання усних відповідей
3	Здобувач має сформовану думку й реформаторські ідеї, ознайомлений із вітчизняним і зарубіжним освітянським досвідом, володіє інноваційними методиками. Відкритий для інших, має високий рівень доброчесності.

Таблиця 3 (подовжено)

1	2
2	Здобувач здебільшого виявляє авторську позицію, однак допускає помилки в розробленні завдань. Під час виконання завдань виявляє реконструктивний характер роботи, бракує впевненості й рішучості в прийнятті власних рішень.
1	Здобувач іноді виявляє авторську позицію, однак допускає помилки в розробленні завдань, особливо проєктного характеру. Надає перевагу чужим думкам, поглядам, не аналізуючи й не виявляючи власну точку зору. У виконанні завдань йому бракує власних ідей і думок, пропозицій і рекомендацій. Можна простежити почерк «сліпого списування», а не аналізу й власних висновків.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за результатами письмового виконання завдань самостійної роботи – 18 балів.

Пропонується самостійне розроблення здобувачами

відкритих чи закритих тестів (здобувачі самостійно обирають одну тему з робочої навчальної програми й форму тестів, готують 4 варіанти тестів), що максимально оцінюється 4 балами (табл. 4):

Таблиця 4

Методика визначення балів за самостійне розроблення здобувачами відкритих чи закритих тестів з тем навчальної дисципліни

Бали	Критерії оцінювання усних відповідей
4	Тести розроблені самостійно й правильно. Зміст відповідає темі навчальної дисципліни. Ключі з відповідями складені правильно. Представлено 4 варіанти. У тестах відображено творчий, реконструктивний, репродуктивний рівні засвоєння знань і вмінь.
3	Тести розроблені самостійно, однак є деякі неточності в змісті завдань. Зміст відповідає темі навчальної дисципліни. Ключі з відповідями складені з деякими помилками. Представлено 4 варіанти. У тестах відображено творчий, реконструктивний, репродуктивний рівні засвоєння знань і вмінь, однак з деякими помилками змістового характеру.
2	Тести розроблені під керівництвом викладача. Зміст відповідає темі навчальної дисципліни. Ключі з відповідями складені також з викладачем. Представлено 4 варіанти. Виникають труднощі у відображенні в тестах творчого, реконструктивного, репродуктивного рівнів засвоєння знань і вмінь. Також здобувачі мають труднощі під час процедури розроблення тестів.
1	Тести «спісані» з чужих джерел. Зміст частково відповідає темі навчальної дисципліни. Ключі з відповідями відсутні. Представлено 1–2 варіанти. Здобувачі не вміють самостійно складати тести, але бажають навчитися й потребують консультації викладача.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за результатами самостійного розроблення тестів з тем навчальної дисципліни, – 4 бали.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (заліку) з навчальної дисципліни за умови виконання всіх завдань самостійної роботи та отримання мінімальної кількості балів з урахуванням роботи на семінарських заняттях протягом семестру – 60 балів.

Підсумкова залікова робота оцінюється у 40 балів. Залікова робота включає два теоретичних питання (наприклад, гендерні стереотипи, шляхи їх усунення в педагогічному колективі; іншомовне освітнє середовище, його роль у міжкультурному вихованні) та одне практичне завдання (скласти проєкт концепції духовно-інтелектуального виховання в освітньому середовищі).

Відповідь на кожне теоретичне питання оцінюється 12 балами:

10–12 балів ставиться, якщо зміст питання має глибокий і творчий характер, виявлені причинно-наслідкові зв'язки, відповідь коректна, логічна, послідовна, регламентована в часі. Межі балів варіюють залежно від обсягу використаної термінології з теорії виховання здобувачем і винесення ним власних правильних висновків із навчального матеріалу.

7–9 балів ставиться, якщо зміст питання має недостатньо глибокий і репродуктивний характер, виявлені не всі причинно-наслідкові зв'язки, відповідь коректна,

логічна, послідовна, регламентована в часі. Межі балів варіюють залежно від кількості виявлених причинно-наслідкових зв'язків, сформованості умінь себе виправляти.

4–6 балів ставиться, якщо зміст питання має поверхневий і репродуктивний характер, неправильно виявлені причинно-наслідкові зв'язки, відповідь не завжди коректна, логічна, послідовна, регламентована в часі. Межі балів варіюють залежно від умінь «бачити» свої прогалини в змісті навчального матеріалу, аналізувати й виправляти допущені помилки.

1–3 бали ставиться, якщо зміст питання має занадто поверховий і репродуктивний характер, не виявлені причинно-наслідкові зв'язки, бракує навчальної інформації, коректної, логічної, послідовної, регламентованої в часі відповіді. Межі балів варіюють залежно від бажання працювати з навчальним матеріалом і над собою, навчитися й знаходити допущені помилки, пояснювати наявність пасивного стану в роботі. Бали не нараховуються у випадку відсутності відповіді.

Виконання практичного завдання оцінюється 16 балами:

13–16 балів ставиться, якщо виконане завдання має творчий характер і цілком самостійно виконане та незапозичене з Інтернету чи із записів однокласників. Межі балів варіюють залежно від ступеня науковості й практичного характеру запропонованих авторських позицій.

9–12 балів ставиться, якщо виконане завдання має реконструктивний характер і виконане самостійно, містить пропозиції, але допускаються помилки. Межі балів варіюють залежно від характеру допущених помилок і вміння їх виправляти.

5–8 балів ставиться, якщо зміст виконаного завдання має репродуктивний характер, частково виконане самостійно та прослідковуються «інтернетівські чернетки», по суті сформованих авторських ідей немає. Межі балів варіюють залежно від обсягу власного тексту й списаного з інших джерел, уміння визнавати й виправляти допущені помилки.

1–4 бали ставиться, якщо зміст виконаного завдання є копією матеріалу з підручників, посібників. Однак запропонований матеріал відповідає темі завдання. Межі балів варіюють залежно від того, як здобувачі відповідають на додаткові запитання, чи в «темі вони», чи мають правильні доповнення.

Результати дослідження. Авторський підхід до розроблення змісту навчальної програми вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання», розроблення методів контролю та оцінювання освітніх результатів сприяв позитивним результатам навчання – це набутий освітній досвід здобувачів, які здатні демонструвати глибокі концептуальні й методичні знання з виховної роботи на практиці; мобільно та грамотно розв'язувати педагогічні ситуації й створювати ситуації успіху в сфері професійної педагогічної діяльності; критично аналізувати, оцінювати й синтезувати нові знання з теорії й методики виховання; професійно спілкуватися між учасниками освітнього процесу, ініціювати обговорення й прийняття рішень щодо ефективності сучасних методик, методів, форм, засобів педагогічного впливу на особистість; постійно займатися професійно-педагогічним самовихованням.

Висновки з даного дослідження. Розкрито проблему невідповідності результатів навчання здобувачів у закладах вищої освіти стандарту вищої освіти, що негативно впливає на їхнє працевлаштування за фахом підготовки. Акцентовано увагу на потребах підвищення методичної грамотності викладачів шляхом забезпечення ними якісного оцінювання освітніх продуктів на кожній навчальній дисципліні, що він викладає. Зазначено, що на підставі автономії кожен викладач має право розробляти й застосовувати методи навчання, контролю та оцінювання результатів навчання здобувачів. Наявність авторського підходу свідчить про педагогічну майстерність викладача й високий рейтинг його активності.

Запропоновано авторський варіант змісту вибіркової навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання», що забезпечує реалізацію освітньої-наукової програми підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту. Затребуваність цієї дисципліни обумовлена тим, що здобувачі виконують наукові праці з

теорії й методики виховання, бажають поглибити знання про особливості виховного процесу, навчитися правильно визначати понятійно-категоріальний апарат подібних досліджень, оволодівають новітніми методами, формами, засобами виховання молоді.

У статті чітко визначено види діяльності здобувачів на лекціях, семінарських заняттях, у процесі самостійної роботи. Запропоновано критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача при оцінюванні результатів поточного та підсумкового видів контролю, описано методику оцінювання видів діяльності. Окреслено результати навчання здобувачів.

Перспективи подальших розвідок. Нагальною проблемою є неякісне оцінювання освітніх продуктів, що обумовлено суб'єктивною позицією викладача, наявністю стереотипів (не можна виставляти низькі бали випускникам, їх не приймуть на роботу тощо). У подальшому необхідно виявити фактори, що негативно впливають на якість оцінювання результатів навчання здобувачів і запропонувати шляхи їх усунення.

Список використаних джерел

1. Андрощук І. В., Андрощук І. П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Виховні системи навчальних закладів: теорія та практика / уклад. О. Є. Гречаник. Харків : Основа, 2014. 224 с.
3. Забезпечення якості освіти: теорія та практика : колективна монографія / Західнодонбас. ін-т економіки і упр. ; М. В. Артюхіна та ін. ; під заг. ред. Н. В. Житник. Донецьк : ІМА-прес, 2011. 299 с.
4. Педагогіка : баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І.Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015. 572 с.
5. Перспективна розгорнута програма діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди до 2020 р. URL : http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Perspektivna_rozgornyta_programa_do_2020.pdf
6. Рибалко Л. С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : ЗДМУ, 2007. 443 с. Р. 2:
7. Рибалко Л. С. Самореалізація студентів у процесі формування громадянської позиції. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Харків, 2015. Вип. XXXVIII. С. 238–245.
8. Рибалко Л. С. Формування громадянина і патріота в акмеологічному середовищі вищого педагогічного навчального закладу. *Проблеми освіти* : зб. наук. праць. Житомир, 2015. Вип. 84. С. 287–291.
9. Рибалко Л. С., Геленко Л. О. Міжкультурне виховання як складова професійної підготовки майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки* : зб. наук. праць / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2018. Вип. 44. С. 215–244.
10. Рибалко Л. С., Черновол-Ткаченко Р. І., Твердохліб Г. В. Професійна самореалізація педагогів: іншомовне освітнє середовище, технологія самореалізації вчителів іноземної мови : колективна монографія. Харків : Основа, 2019. 112 с.
11. Фізеші О. Й. Педагогіка : основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство : навч. посіб. Київ : Кондор, 2015. 390 с.
12. Чжоу Мін. Естетичний смак як складова естетичного виховання майбутніх вітчизняних і китайських учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 9, т. 1. С. 163–167.

References

1. Androshchuk, I. V., & Androshchuk, I. P. (2014). *Metodyka vykhovnoi roboty [Methodology of educational work]: textbook*. Ternopil: The Educational Book – Bogdan [in Ukrainian].
2. Grechshnyk, O. Ye. (Comp.). (2014). *Vykhovni systemy navchalnykh zakladiv: teoriia ta praktyka [Educational systems of educational institutions: theory and practice]*. Kharkiv: Osнова [in Ukrainian].
3. Zhytnyk, N. V. (Ed.). (2011). *Zabezpechennia yakosti osvity: teoriia ta praktyka [Ensuring quality of education: theory and practice]: collective monograph*. Donetsk: IMA Press [in Ukrainian].

4. Prokopenko, I. F. (Ed.). (2015). *Pedahohika [Pedagogy]: textbook. for students. higher. teach. institutions of III-IV levels of accreditation.* Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
5. *Perspektyvna rozghornuta prohrama diialnosti KhNPU imeni H. S. Skovorody do 2020 r. [Prospective comprehensive program of activity of H. S. Skovoroda KhNPU until 2020].* Retrieved from http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Perspektivna_rozghornuta_programa_do_2020.pdf [in Ukrainian].
6. Rybalko, L. S. (2007). *Metodoloho-teoretychni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia (akmeolohichnyi aspekt) [Methodological-theoretical foundations of professional-pedagogical self-realization of future teacher (acmeological aspect)]:* monograph. Zaporizhzhia: ZSMU [in Ukrainian].
7. Rybalko, L. S. (2015). Samorealizatsiia studentiv u protsesi formuvannia hromadianskoi pozytsii [Self-realization of students in the process of forming citizenship]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky [Scientific notes of the Department of Pedagogy]* (Vol. XXXVIII, pp. 238-245). Kharkiv [in Ukrainian].
8. Rybalko, L. S. (2015). Formuvannia hromadianyna i patriota v akmeolohichnomu seredovysshchi vyshchoho pedahohichnoho navchalnoho zakladu [Formation of a citizen and a patriot in the acmeological environment of a higher pedagogical institution]. *Problemy osvity [Education problems]: coll. of sciences. wash.* (No. 84, pp. 287-291). Zhitomir [in Ukrainian].
9. Rybalko, L. S., & Gepenko, L. O. (2018). Mizhkulturne vykhovannia yak skladova profesiinoi pidhotovky maibutnikh likariv u zakladakh vyshchoi medychnoi osvity [Intercultural education as a component of professional training of future doctors in institutions of higher medical education]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky [Scientific notes of the Department of Pedagogy]: coll. of sciences. laundry* (Is. 44, pp. 215-244). Kharkiv [in Ukrainian].
10. Rybalko, L. S., Chernovol-Tkachenko, R. I., & Tverdohlib, G. V. (2019). *Profesiina samorealizatsiia pedahohiv: inshomovne osvittie seredovysshche, tekhnolohiia samorealizatsii vchyteliv inozemnoi movy [Professional self-realization of teachers: a foreign language environment, technology of self-realization of foreign language teachers]:* a collective monograph. Kharkiv: Osнова [in Ukrainian].
11. Fizeshi, O. Y. (2015). *Pedahohika: osnovy pedahohiky. Dydaktyka. Teoriia ta metodyka vykhovannia. Shkoloznavstvo [Pedagogy: basics of pedagogy. Didactics. Theory and methodology of education. Schooling]:* textbook. Kyiv: Condor [in Ukrainian].
12. Zhou, Minh (2019). Estetychnyi smak yak skladova estetychnoho vykhovannia maibutnikh vitchyznianskykh i kytaiskykh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Aesthetic taste as a component of aesthetic education of future national and Chinese music teachers]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative Pedagogy]*, 9, 1, 163-167 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 17.02.2020